

Interview med Christian Balslev-Olesen:

Situationen i Somalia: "Brud på alle former for konventioner"

"De seneste to ugers kamphandlinger er simpelthen det værste, befolkningen i Mogadishu har set." Det fortæller UNICEFs repræsentant i landet, danskeren Christian Balslev-Olesen, i telefonen til RÆSON. I denne uge fastslog FN, at de fordrevne beboere fra Mogadishu nu udgør verdens største flygtningestrøm. Balslev: "Det allerseneste tal, jeg lige har printet ud, er 321.000 registrerede flygtninge ud af byen. Det er folk, der er flygtet ud siden 1. februar."

Af Aimée Kjær, medlem af RÆSONs chefredaktion

BLANDT de 46 lande, der officielt klassificeres som "failed countries", er Somalia. Et land, der siden 1992 har været uden centrale myndigheder, og dermed kvalificerer sig som verdens nutidige længst-varende anarki. Landets overgangsregering kæmper mod en række oprørere - bl.a. De Islamiske Domstole (UIC).

Kampen om Mogadishu

Hvad er årsagen til konflikten? Det, vi ser nu i Mogadishu, er det værste vi har set i 16 år. Vi har mere end 200.000 eller nærmere 300.000 flygtninge som er flygtet fra kamphandlingerne i byen. Vi har bombardementer af civile. Vi har ødelæggelser i et omfang, som ikke er set før - også selvom Somalia har set meget de seneste 16 år. Vi har, hvad der i Sikkerhedsrådet i går blev beskrevet som den værste flygtningesituation globalt set, omkring Mogadishu i øjeblikket. Vi er i en situation, hvor regeringen og de etiopiske styrker er i et voldsomt krigsopgør med en række grupper i Mogadishu. Det er enten fødselssmerter eller døds kamp fra de seneste fredsforsøg, som vi desværre er vidner til i øjeblikket - med i hundredetusinder af somali-civile som ofre.

En kilde taler om at 250 døde i søndags i gaderne – det lyder lavt ift. de tal, du bringer frem? Det er tal, vi skal være meget varsomme med, fordi de bliver misbrugt og brugt af alle parter i konflikten. Men hvis du på hospitalerne tæller dem, som bliver bragt ind som sårede og tæller dem, som man lokalt får bragt ind som sårede eller døde, så er det tusinder. Det allerseneste tal, jeg lige har printet ud, er 321.000 registrerede flygtninge ud af Mogadishu, og det er folk, der er flygtet ud siden 1. februar. Det er altså

i øjeblikket den værste flygtningestrøm globalt set.

Det ene part i konflikten prøver at få kontrol med Mogadishu – at få ryddet byen for militser, nogle af dem med forbindelser til "De islamiske domstole"; nogle af dem med forbindelser til klaner, som ikke føler de er blevet tilgodeset; nogle af dem med forbindelser til *business*, som føler de har fået begrænset deres forretninger fordi man er ved at etablere en regering. Det er et meget komplekst billede i øjeblikket, og mest ligner det noget man har set tidligere: klanmagtkampe. Og at folk, der har haft magt og penge i det vakuum, som anarkiet har skabt, er i direkte konfrontation med en regering, som er ved at etablere sig.

Man kan frygte, at man er tilbage i det kaos med klaner, som man har set alt for meget af de seneste 16 år - at det skulle være den væsentligste forklaring på det, der sker i øjeblikket. Og derfor er det en dramatisk forværring. De seneste to ugers kamphandlinger er simpelthen det værste, befolkningen i Mogadishu har set. Det er så grove overgreb på civile, at der er brud på alle former for konventioner. Og derfor har vi også stærkt påpeget det overfor de krigsførende parter. FN's generalsekretær er netop gået ud med en meget stærk appel til de krigsførende parter om at overholde konventionerne, som gælder også i krigsområder.

Hvad er situationen ift. FN's opbakning til den fredsstyrke, som den Afrikanske Union (AU) har stillet til rådighed? Så sent som tirsdag gentog Sikkerhedsrådet, at de prioriterer Somalia meget højt. Men den Afrikanske Unions styrker på 1500 ugandere kan intet gøre i den nuværende situation. De er der, men har ikke mandat til at gå

ind. Etiopien var dem, der drog ind for at drive de islamiske domstole på flugt sammen med regeringen. Der er ikke noget gyldigt officielt mandat til etiopiernes indsats (fordi de er et naboland). Det er klart, at der har været bekymring fra Sikkerhedsrådets side – ville der blive et vakuum, hvis etiopierne trak sig ud? Men det ændrer ikke på at deres opfordring til at få de fredsbevarende styrker ind.

Men man kan frygte, at de lande som har lovet styrker (lande som Burundi, Nigeria, Ghana) vil være meget tilbageholdende og meget lidt tilbøjelige til at sende dem. Det er meget svært at komme som fredsstyrke og beskytte en fred, der ikke eksisterer og ser mere usandsynlig ud lige i øjeblikket end den gjorde for nogle få måneder siden. Erfaringsmæssigt giver fredsstyrker kun mening der, hvor parterne er blevet enige om at slutte fred. Derfor ser vi også i øjeblikket et forsøg fra lokale ledere på at gribe ind – fx fra den tidligere præsident Ali Mahdi Muhammed (der var præsident efter Siad Barre) som nu er formand for den forsoningskongres, der er indkaldt til juni. Etiopierne prøver også at få folk som repræsentanter de krigsførende parter i tale. Jeg tror, der foregår rigtig meget i øjeblikket, fordi folk kan se, at det er fuldstændigt vanvittigt, det, der foregår af overgreb på civil-befolkningen.

Grænsen, som den er trukket, er meget kunstig. Derfor er Etiopien altid, og vil altid være, dybt involveret i Somalia.

Det eneste spinkle håb

Hvad er der gået galt siden FN's Sikkerhedsråd i januar besluttede at sætte fredsstyrker ind og man troede på den her overgangsregering med præsident Abdullah Yusef i spidsen? Jeg tror ikke der er gået noget galt. Der var ikke den internationale opbakning som skulle til for at levere fredsbevarende styrker. **I form af penge?** I form af, at etiopierne skulle have været ude omgående, i januar. For det er etiopierne, der er så stor en historisk provokation. Nu, hvor de bliver direkte involveret i konflikten, nu, hvor etiopiske soldater bliver slået døde

igennem gaderne som de amerikanske soldater blev det i begyndelsen af 1990'erne, har man forværret situationen for overgangsregeringen ved ikke at sætte neutrale soldater ind.

Somalia og Etiopien har traditionelt ikke haft en varm relation. Hvad er der i det for Etiopien? Det så vi desværre illustreret i denne uge – hvor der, i et område hvor der bor somaliere, var et voldsomt angreb på et etiopisk-kinesisk drevet olieprojekt med masser af dræbte.

Etiopien har så meget egen-interesse i at pacificere Somalia: Somalia har jo ikke nogen naturlig etnisk grænse, der hvor landegrænsen går – der bor også somaliere i Etiopien og Kenya. Grænsen, som den er trukket, er altså meget kunstig. Derfor er Etiopien altid, og vil altid være, dybt involveret i Somalia. De ønsker at undgå den risiko, der hviler latent – om at somalierne skulle ønske at flytte grænsen. Det var jo motivet for at gå ind sammen med overgangsregeringen for at drive De Islamiske Domstole på flugt. Det var nok også motivet for at trække sig hurtigt ud igen.

Det er den ene faktor, som har fået følelserne til at blusse op - og som har kunnet samle ikke bare den hårde kerne omkring de tilbageblevne af De Islamiske Domstole men også en hel række andre, som nu kan se at etiopierne kommer ind som herre-folk. Skyder deres folk, bombarderer deres kvarterer ødelægger deres by osv. Og det har skabt en voldsom modstand mod regeringen. Det er den ene faktor bag uroen.

Den anden er, at man ikke har formået at få *alle* parter med ombord i den her forsoningsproces. Den er udsat indtil juni.

Hvem er det, man mangler at få med? Det er en del – de grupper, der identificerer sig med De Islamiske Domstole (UIC). Oven i købet har de formået at etablere sig som en størrelse, der nu har slået sig ned i Asmara i Eritrea. Det er både en række parlamentsmedlemmer, der sympatiserer med UIC, enkelte ministre, og ledelsen af UIC, som nu har slået sig ned der.

Kort og godt er det ikke lykkedes overgangsregeringen troværdigt at få alle med i forsoningsprocessen.

Men der er håb, fordi denne Ali Mahdi - præsidenten fra begyndelsen af 1990'erne - er meget insisterende på, at han er uafhængig og at han kan få alle med. Der skal man bakke meget stærkt op bag ham, så det må lykkes. Det er vores eneste spinkle håb om at få tingene stabiliseret i Mogadishu.

Selvom vi ser nogle tilbagefald - som i de her dage - så slipper det internationale samfund ikke Somalia igen.

Al-Qaeda er ikke konfliktens årsag

De islamiske Domstole beskyldes for at være tilknyttet terror-netværket Al Qaeda – er det derfor de har vist sig så svære at få bugt med?

Der er nogle ekstreme elementer, men sikkert få personer med tilknytning til et internationalt terror-netværk. Men fakta på jorden har jo vist at det her fortrinsvist er en traditionel klan-konflikt. Det er ikke bare fordi UIC nægter enhver berøring eller støtte fra Al-Qaeda. Det er også fordi det, da første del af krigen var overstået hen over nytår, viste sig at der ikke var det antal udenlandske deltagere - pakistanske, afghanske - m.v. som nogle havde ment: det var først og fremmest somalierne selv. Men det var også en meget broget gruppe af alt muligt, der var samlet bag UIC. Der var også meget moderate - og der var først og fremmest en binding blandt dem, fordi de tilhørte en klan, som fandt at den var underrepræsenteret i den måde regeringen var sat op på. Så man skal næppe tolke for stærkt – konkludere, at det her det er styret fra ekstreme terrorgrupper fra udlandet. Det er først og fremmest anarkiet i Somalia og klan-dynamikken, der er den egentlige årsag til konflikten som vi også er vidner til i de her dage.

Vi har lært af erfaringerne fra begyndelsen af 1990'erne: man kan ikke kæmpe sig frem og skabe en fred, som de lokale ikke selv vil.

Lektien fra 90erne

USA beskyldes for kun at kere sig for Afrika, når der tegner sig opportune motiver – således slap det internationale samfund med USA i spidsen i 1993 tøjlerne og forlod Somalia i

brand. Hvem er motiveret for stabilitet i Somalia i dag og hvor dybt rækker solidariteten? Hvad er garantien for den somaliske befolkning i knæ for, at de fredsbevarende styrker ikke stikker halen mellem benene igen? Det, vi lige ser i de her dage, understreger risikoen for det sidste scenarie. Det ER svært at overbevise landene om at sende fredsbevarende styrker.

Men under ét er det i Somalias og i befolkningens interesse, at vi har fået Somalia så højt op på dagsordenen. At vi har fået vilje til at støtte en politisk proces og at investere i en forsoningsproces. At sikre at vi så i hvert fald gør det, vi kan gøre. Somalia har været et lukket land af traumatiske grunde pga. det, der skete i 1990'erne. Lykkeligvis er det internationale samfund og USA nu tilbage og vil investere og prøve at skabe lov og ordnede forhold i Somalia igen. Det tror jeg også betyder, at selvom vi ser nogle tilbagefald - som vi ser i de her dage - så slipper det internationale samfund ikke Somalia igen. Man HAR nu mobiliseret - både finansielt og politisk – for at få skabt ordnede forhold, så man bliver ikke væltet omkuld. Selvom det vi ser i øjeblikket er voldsomt.

Hvordan skal det gå AU i denne konflikt? Det er klart et vigtigt spørgsmål - også når vi ser på det bredere billede, Darfur osv.

De afrikanske fredsbevarende styrker har en umulig opgave. De er dårligt udrustede, de er dårligt uddannede, de er ikke nær nok til at løse den opgave, det er meget forkert det ser ud som om vi har en fredsbevarende styrke til stede, som ikke kan beskytte civil-befolkningen. Men det er altså fordi, vi har lært af erfaringerne fra begyndelsen af 1990'erne: man kan ikke kæmpe sig frem og skabe en fred, som de lokale ikke selv vil. Derfor ser uganderne også passivt til i øjeblikket på det som sker. Men de er også fuldstændigt rede til, når der er en enighed mellem somalierne - og etiopierne for den sags skyld - så at træde ind og cementere den fred som somalierne selv vil. Derfor tror jeg også, at hvis det kan lykkes - hvis det scenarie forhåbentlig snart udfolder sig - vil også andre afrikanske lande være rede til at træde til og levere det, som de har lovet. Og at en egentlig FN-fredsbevarende-styrke kan tage over i løbet af kort tid. Hvis vi kan få det forløb til at lykkes, så har man helt klart et mere realistisk greb om hvordan man griber fredsbevarende indsatser an.

Lige nu drejer det sig om at skabe fred – stoppe blodbadet i Mogadishu. Få parterne til at

indse at der kun er en løsningsmodel - den, som Ali Mahdi er blevet sat i spidsen for.

De seneste tre uger har slidt voldsomt på overgangsregeringens legitimitet. Her har hundredetusinder fået nedbrændt deres hjem, dræbt deres familier og er blevet drevet på flugt. Det ser mange i befolkningen som regeringens skyld - derfor er der slidt hårdt på dens kreditkonto.

Overgangsregeringens troværdighed på spil

Har Overgangsregeringen tilstrækkelig legitimitet? Hvor stærkt står den nuværende leder, Abdullah Yussuf? Det er helt klart at grundsubstansen her er klanerne og de *warlords*, som har regeret og misregeret Somalia i 16 år. Det er dem vi er oppe og handle med - og ikke fredsbevarende styrker. Derfor afhænger det af somalierne selv. Den nuværende præsident, som selv er gammel warlord og har været en del af det spil nu i så lang tid, en af de få, som har den autoritet, den baggrund og kultur osv., der skal til at håndtere det her.

Men forløbet de seneste tre uger har slidt voldsomt på overgangsregeringens legitimitet. Her har hundredetusinder fået nedbrændt deres hjem, dræbt deres familier og er blevet drevet på flugt. Det ser mange i befolkningen som overgangsregeringens skyld - derfor er der slidt hårdt på overgangsregeringens kreditkonto. Og derfor er det utrolig vigtigt, at der indfinder sig fred og normalitet. Ellers er måske også dette 14. fredsforløb i sin sidste fase. Det kan man frygte.

Det er overgangsregeringen, der sidder med de sidste kort - ved at kunne spille modigt og konstruktivt ud. Der er Abdullah Yussuf en helt afgørende spiller pga. hans baggrund.

Lige nu er der for FN en dagsorden, der ikke handler om andet end at komme de 100.000'er af ofre til undsætning. Hvad enten de

er flygtninge eller dem, der i hundredvis dør af kolera hver eneste uge. Vores dagsorden er blevet en anden: det er simpelt hen at holde befolkningen i live. Så det er meget svært at holde fast i det grundlæggende, der hedder at etablere institutioner. Det er regeringen, der skal garantere om man kan leve op til den internationale støtte som mange er parate til at give. Den er på spil i øjeblikket.

Er udviklingen gået fra et ønske om sikkerhed over imod mere humanitær bistand? Set fra vores mandat - fra FN's side - er det meget svært. For vores folk bliver også beskydt. Vi har store lagre i varehuse i Mogadishu, vi ikke kan komme frem til pga. kamphandlingerne. Og derfor bruger vi nu alle vores kræfter på at få hjælp til flygtningene. Og på overfor regeringen at insistere på, at den gør alt hvad den kan for at beskytte nødhjælpsarbejdet - opgive den form for hærgen, vi har set når kolonner af fødevarer skal igennem *roadblocks* osv. Så på grund af det, vi har set de seneste uger, er vi i en meget anderledes kritisk dialog med regeringen.

Det er overgangsregeringen, der sidder med de sidste kort - ved at kunne spille modigt og konstruktivt ud. Der er Abdullah Yussuf en helt afgørende spiller.

Nærområdeindsatsen får ikke flygtningene hjem

SIDSTE efterår rettede Balslev-Olesen en skarp kritik af regeringens såkaldte nærområdeindsats: "Man snyder de danske skatteydere ved at argumentere for, at hjælp i flygtningenes nærområder kan bremse flygtningestrømmen til Europa og Danmark [...] En brønd her og en skolebog der får ikke en eneste flygtning til at vende hjem".¹

¹ Politiken 10/9 2006, hvor CBO bl.a. også sagde: "I øjeblikket er den danske - og europæiske - hjælp præget af donorlandenes egen dagsorden: nemlig at der er for mange somaliere i Europa og Danmark". Udviklingsminister Ulla Tørnæs er ifølge artiklen "helt uenig" i vurderingen af nærområdeindsatsens effektivitet: "Faktisk bliver jeg altid meget berørt over, hvor lidt der ofte skal til for at ændre en situation fra

Han uddyber sin vurdering: ”Der ER virkelig grund til at gøre mere for flygtninge i ikke mindst de områder - som fx i Somalia - og hurtigt. Og der ER virkelig grund til at gøre det effektivt for flygtningene hurtigt at kunne vende tilbage til deres hjemland. Men det, jeg har gjort opmærksom på, er, at en række undersøgelser af erfaringer fra donorlande og FN siger, *at der ved det at lave enkeltprojekt-indsatser ikke er nogen simple, enkle løsninger på at få flygtningene tilbage.*

Der er en erkendelse af, at man har forsømt og gjort alt for lidt i ”failed states” - kaos-staterne, som vi populært kalder det. Og dermed har man lavet alt for meget punktindsats/enkeltprojekt-indsats. Man har kort og godt investeret for lidt samlet set i lande som Somalia sammenlignet med bedre udviklede lande. Hvis man vil gøre noget for at sikre at flygtningene kommer tilbage til de lande, er man nødt til at have nogle langt mere omfattende og systematiske indsatser i de lande.

Hvis man vil gøre noget for at sikre at flygtningene kommer tilbage til de lande, er man nødt til at have nogle langt mere omfattende og systematiske indsatser.

Handler det mere om metoder end om donationer? Det handler om penge, men også om metoder. Om at være parat til at løbe nogle risici for at lave nogle langsigtede investeringer i lande, som ikke har en infrastruktur. At holde ud og blive i de lande, som alt for ofte er præget af kortsigtede bevillinger, hvor donorerne går ind og ud. At investere meget mere i kaos-lande.

Det er man ved at erkende i en række store bistandslande, som fx Storbritannien, der her i weekenden allokerede masser af mio. netop til

håbløs til i hvert fald tålelig”. Politiken var med, da Tørnæs sammen med integrationsminister Rikke Hviilshøj besøgte et af verdens største flygtningeområder i det nordlige Kenya. I området have 150.000 somaliere søgt tilflugt (i hovedstaden Nairobi var der ifølge Kenyas regering 500.000 somaliere). *Hanne Fall-Nielsen, ”FN-kritik af dansk ulandsbistand til nærområder” og ”Ministre med ryggen mod muren” begge i Politiken 10/9 2006.*

lande som Somalia, fordi man har erkendt at med mindre man sikrer fx skolegang i de lande, stabiliserer vi dem ikke. Så får vi ikke lov og orden tilbage. Det involverer fem- og ti-år lange bevillinger. Præcis til de allersværeste kaos-lande som Somalia. Det er sådan, vi er nødt til at håndtere de her lande, hvis vi vil have lov og orden - og flygtninge til at vende tilbage.

Vi har leveret kortsigtede indsatser/ nødhjælp – men vi har ikke investeret i at nogen kommer ind og tager over på de skoler, der dog eksisterer i Somalia.

Bevæger vi os væk fra nødhjælp over imod udviklingshjælp på et tidligere tidspunkt i kriserne. Er det tendensen? Ja. Vi skal først og fremmest bruge den nødhjælp, der er der i lande som Somalia mere strategisk og langsigtet – dvs. levere nødhjælp ind i en samlet langsigtet strategi. Vi kan ikke lave en sektor-plan, som vi kan i et land som Kenya. Men vi kan godt lave en langsigtet ramme for, hvad vi vil på sundheds- og uddannelsesområdet. Lad mig prøve at illustrere det meget konkret med det vi oplever i øjeblikket:

Vi har en dramatisk forværret situation med konflikt og krig – masser af flygtninge og sårede under behandling på de få hospitaler, der er. En af de læger, som i øjeblikket kæmper i Mogadishu, fortalte os forleden ’Jeg er ikke bekymret for, om vi får forsyninger og udstyret og medicinen – det skal vi nok få, for vi har nødhjælpsbevillinger. Jeg er heller ikke bekymret for at jeg ikke har sygeplejersker. Men jeg ER bekymret - for når jeg dør, er der ikke nogen ny generation af læger til at tage over’. Vi har investeret i udstyr og medicin. Men vi har ikke nogen til at stå for behandling og operationer, når denne generation af læger falder bort. Og det er fordi vi ikke har investeret langsigtet – vi har leveret kortsigtede indsatser/ nødhjælp – men vi har ikke investeret i at nogen kommer ind og tager over på de skoler, der dog eksisterer i Somalia.

Det illustrerer vældig godt hvorfor det er, at vi også med nødhjælp i kaos-lande uden centrale institutioner og myndigheder er nødt til at lave langsigtede investeringer. Og det er heldigvis det,

som langt de fleste donorer nu har indset: i og med at vi har brugt alt for få kræfter og penge på kaos-lande som Somalia er vi nødt til at finde nogle metoder, hvor vi kan komme ind og levere en mere langsigtet genopbygningsindsats.

I Somalia - som er det land i verden, der har eksisteret længst uden centrale myndigheder – har man altså inden for de sidste 10 år formået at få mere end 200.000 flere børn i skole.

Så altså helhedsorienterede sektorprogramindsatser, der involverer landbrug, skole og sundhed osv. uden at myndighederne på plads. Hvad er forhåbningerne i en sådan ambition?

Jamen, det *er* svært – men heldigvis viser erfaringerne fra marken, at det kan lade sig gøre. I Somalia - som er det land i verden, der har eksisteret længst uden centrale myndigheder – har man altså inden for de sidste 10 år formået at få mere end 200.000 flere børn i skole. Dvs. de lokale communities, de private institutioner, religiøse institutioner har - uden at have penge fra en regering eller en regering - banket skoler op og forældre har fundet de penge det koster at få børn i skole. Samtidig kan jeg også se, at der hvor det går bedst med at få børn i skole er der, hvor vi trods alt har en eller anden lokal institution. Så vi er nødt til at følge et dobbelt spor: (i) at støtte de initiativer, der er i gang af private osv., (ii) i samme strategi forsøge at opbygge lokal administration, så vi kan få et centralt led på hvordan man styrer undervisningen - udvikler curriculum osv.

Men i andre lande har man også set, at det kan lade sig gøre at få børn i skole uden at man har systemet på plads. Det er radikalt anderledes end den tilgang, der er hyldet på bjerget - som hedder, 'at først må vi have de centrale myndigheder, et ministerium og så den centrale administration'. Erfaringer fra Congo, Sudan m.fl. viser, at det kan lade sig gøre at gøre noget nu og her – noget, der har langsigtet betydning, endnu inden vi har alle de centrale myndigheder på plads.

Bliver man snydt hvis man tror at man med nærområdeindsatsen kan afhjælpe flygtningene fra at tage hele vejen til Europa? Det er jo klart, at man skal gøre alt hvad man kan for at forbedre forholdene for flygtningene som er hernede. Der er meget at hente ved at forbedre forholdene i lejrene: skole og sundhed i lejrene giver megen mening. Og der er brug for mange flere penge.

Det jeg siger er blot, at man får ikke flygtningene til at vende tilbage fra Europa ved blot at følge en enkelt flygtning, lejr eller landsby. Vi er nødt til at stabilisere landet under ét for at gøre det til en magnet som trækker folk tilbage. Folk er jo ikke sådan, at de pludselig - fordi der er et enkelt klasselokale eller en enkelt brønd - så kommer tilbage. Man beror på en total vurdering af hvordan forholdene er under ét før man bringer sine børn tilbage. Det er derfor, donorerne har indset, at der skal gøres meget mere under ét for at bringe flygtningene tilbage.

Nogle gange giver det komplikationer, at folk indenfor i flygtningelejrene egentlig har det bedre end i omgivelserne udenfor? Det er ikke bare min erfaring – det er desværre veldokumenteret ved en engelsk undersøgelse. De siger, at ikke bare er bistanden for lille - den er også dårlig og skaber nogen gange konflikt, fordi den meget punktvist giver nogen, der måske i forvejen er privilegerede, nogle bedre muligheder og dermed skaber konflikt til det omgivende samfund. Vi havde det meget synligt her ved Tsunamien, hvor man fik en masse penge til de landsbyer, der lå langs kysten. Mens de landsbyer, der lå blot fem kilometer længere inde i landet, ikke fik noget. Og pludselig blev landsbyerne udstyret med skoler og klinikker og vandposter og mad. Det skabte krig mellem to landsbyer, som stort set var lige fattige før Tsunamien.

Vi har tilsvarende oplevet det med nogle projekter, hvor man insisterede på at levere uddannelse til børnesoldater: folk så, at der var muligheder ved at man blev barnesoldat og dermed blev lovet skole – det blev en *pull-factor*.

Der er desværre for mange eksempler på dårlig bistand i kaos-lande, fordi indsatserne er alt for styret af donorlandenes egne interesser og ikke af en helhedssituation i det land som man skal hjælpe. Man er alt for interesseret i det politisk korrekte mål – som dermed får en opmærksomhed og ressourcer, som det omgivne samfund ikke får. Det er et mønster nogle steder, at man kaster benzin på et bål.

Erfaringerne fra Somalia

Hvad kan man gøre i Somalia – har I taget nogle skridt for at modarbejde den tendens? Ja, lige nu. Vi har netop i går lagt sidste hånd på et to-årigt program, hvor FN har samlet alle sine indsatser under fem overskrifter, der dækker over to ting: vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at få en troværdig central og lokal administration op og stå. Vi skal have myndigheder, institutioner og politi op at fungere. Samtidig skal vi hurtigt levere en forbedring af den lokale civilbefolkningens tilværelse: hurtigt få flere børn i skole, hurtigt få nogle sundhedsinstitutioner til at fungere, lave kampagner til at forbedre børns sundhed.

Det er et dobbeltspor. Vi skal *ikke* først have myndighedsstrukturerne på plads. Dobbeltsporet skal vise befolkningen, at der er nogle bedre forhold og muligheder i og med myndighederne er på plads. Det betyder også at hvis Somalia kollapse, kan vi stadig holde de her institutioner i live. Vi kan bare *scale up* på de ting, som forhåbentlig kommer til at fungere. Det har vi gjort færdigt i går, og det skal vi have donorerne til at donere penge til for de næste to år. Dvs. det er en meget mere fokuseret indsats, hvor man gør begge ting på en gang. Det er det, man har lært, af at studere 40 kaos-lande i hele verden, hvor Somalia er den bedste case i den kategori.

Er de fem fokuspunkter gennemgående for alle landene eller er det noget, man går ind og tager individuel stilling til? Det er en lang proces som er blevet færdigt – et studie, hvor FN og Verdensbanken har studeret Somalia i to år med konsultation af alle. Hvad er det, der skal til, for at få det her land på fode igen - og få nationale institutioner etableret? Så har man ud fra det samlede projekt spurgt: hvad er det, FN skal gøre for at genetablere staten og få genetableret institutioner, der har troværdighed? Det er en stor del af den samlede strategi.

Der er ting, som vi ikke er så gode til - havneanlæg og infrastruktur. Det lader vi andre om. Vi koncentrerer os om at få de basale sociale ydelser og den lokale administration op. Når vi skal opbygge de lokale councils er de basale opgaver fx at få børnene i skole. Det er ikke at få fine rammer osv. – men at hjælpe befolkningen og være den lokale institution, der får skole og sundhed på skinner.

Indsatserne er alt for styret af donorlandenes egne interesser og ikke af en helhedssituation i det land som man skal hjælpe. Man er alt for interesseret i det politisk korrekte mål.

Christian Balslev-Olesen er uddannet teolog, tidl. bl.a. generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp og landechef for Unicef i Eritrea.

Aimée Kjær er medlem af RÆSONs chefredaktion. MA i Offentlig Administration og Geografi fra RUC; fra 1999-2000 arbejdede hun sideløbende med sine studier for Udenrigsministeriet. Hun er særligt interesseret i internationalisering og regional udvikling og har bl.a. arbejdet for NGO'en *International Cooperation Cambodia* – bl.a. med human resources, public relations og organisationsudvikling.